



sparekøbsbanken

Basel II PILAR III

31.12.2011

Innholdsfortegnelse

1	BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER.....	3
1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene.....	3
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	4
2.1	Ansvarlig kapital	4
2.2	Kapitalkrav	5
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	6
3.1	Innledning.....	6
3.2	Organisering og ansvar.....	7
3.3	Risiko- og kapitalstyring.....	7
4	RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR 1.....	8
4.1	Kredittrisiko - Standardmetoden.....	8
4.2	Operasjonell risiko – Basismetoden	13
5	ØKONOMISK KAPITAL (PILAR II).....	14
5.1	Innledning om metodevalg ved beregning av økonomisk kapital	14
5.2	Kredittrisiko	14
5.3	Likviditetsrisiko.....	14
5.4	Markedsrisiko	15
5.5	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	17
6	OPPSUMMERING	17

1 BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i Spareskillingsbanken. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges banken i kapitaldekningsregelverket (Basel II).

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Spareskillingsbanken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Bankens ansvarlige kapital består kun av kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalforskriftens definisjoner. Alle tall oppgis i hele tusen.

2.1 Ansvarlig kapital

Beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr. 31.12.2011.

Ansvarlig kapital:	Beløp
Sparebankens fond	734.302
Gavefond	4.500
Sum balanseført egenkapital	738.802
Fradrag:	
Overfinansiering pensjonsforpliktelser	-2.481
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-16.744
Sum fradrag	-19.225
Kjernekapital	719.577
Tilleggskapital	0
Netto ansvarlig kapital	719.577
Risikoveid beregningsgrunnlag:	
Kredittrisiko	3.449.274
Operasjonell risiko	242.048
Markedsrisiko	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget:	
Nedskrivning grupper av utlån	-8.500
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-16.744
Sum fradrag	-25.244
Totalt beregningsgrunnlag	3.666.078
Kapitaldekning	19,63 %

2.2 Kapitalkrav

Minimumskrav til ansvarlig kapital under Pilar I

Engasjementskategorier:	Beløp
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter	730
Offentlig eide foretak	0
Multilaterale utviklingsbanker	0
Internasjonale organisasjoner	0
Institusjoner	7.562
Foretak	59.448
Massemarkedsengasjementer	16.180
Pantsikkerhet i bolig- og næringseiendom	150.506
Forfalte engasjementer	1.303
Høyrisiko-engasjementer	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.478
Andeler i verdipapirfond	2.762
Øvrige engasjementer	35.973
Kapitalkrav kredittrisiko	275.942
Kapitalkrav markedsrisiko 1)	0
Kapitalkrav operasjonell risiko 2)	19.364
Fradrag i kapitalkrav	-2.020
Totalt kapitalkrav	293.286

- 1) *Banken har ikke engasjementer som medfører kapitalkrav for markedsrisiko.*
- 2) *Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt ved regnskapsårets slutt de tre siste år multiplisert med 12,5. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger av § 42-1 (3) i kapitalforskriften.*

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Spareskillingsbanken har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Banken har ved utarbeidelse av styringsdokumenter tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i overordnet strategi hvor ønsket risikonivå er angitt. Det er videre utarbeidet delstrategier og policydokument for de ulike risikoområder i banken. Strategidokumentene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens strategiprosess.

I forbindelse med risikostyringen og intern kontroll gjennomgås alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forsvisse oss om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stille sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.
Likviditetsrisiko	Er risikoen for at banken ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evner å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på aksjer, renteinstrumenter og valuta.
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske beslutninger eller endringer i lover og regler.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger og risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeferd.
Renommé risiko	Er risikoen for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet.

3.2 Organisering og ansvar

Risikostyringsfunksjonen bør være organisert slik at den sikrer gjennomføringen av bankens retningslinjer for risikoprofil og styring av risiko. Ansvar for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Bankens styre har ansvar for å sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav, samt påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta banken risikoer. Styret skal fastsette de overordnede rammer, gi fullmakter og sørge for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

Adm. banksjef

Har ansvaret for implementering av risikostyringen og at risikoeksponeringen overvåkes og rapporteres til styret. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter.

Avdelingsledere

Den enkelte leder skal ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område, og avdelingsledere har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor egen avdeling i tråd med bankens vedtatte risikoprofil.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon, så bankens eksterne revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens risikostyring og intern kontroll.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i det risikonivået slik det framkommer i bankens overordnede strategidokument samt overordnede rammer, fullmakter, instruksjoner og etiske retningslinjer.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene fastsetter styret ønsket risikoprofil ved etablering av rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategidokumentene oppdateres minimum årlig.

Risiko

Identifisering og styring av risiko er en kontinuerlig prosess som er integrert i både strategi- og budsjettprosessen. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og med tilhørende behov for økonomisk kapital både under en normalsituasjon og under stresstesting.

Stresstesting

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked.

Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre banken soliditet over tid. Dette gjøres ved å framskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år fram i tid under normale forhold, og en annen framskrivning der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre ha et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet framover.

Oppfølging, overvåking og rapportering

Alle avdelingsledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og de skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og adm. banksjef.

Compliance (etterlevelse)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter, standarder og interne retningslinjer.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske rapporter til styret.

4 RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR 1

4.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter for kredittområdet og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens kredittstrategi og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Ut fra fastsatt kredittstrategi defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til adm. banksjef og ass. banksjef innenfor visse rammer. Adm. banksjef har videre delegert bevilgningsfullmakter.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne styre risikoen i utlånsporteføljen. Det er avdelingsleder utlån som har ansvar for å sørge for at medarbeiderne innen kredittområdet har nødvendig kompetanseutvikling.

Det skal normalt ikke ytes kreditt der kunden ikke har to alternative muligheter for tilbakebetaling, dvs både tilstrekkelig betjeningsevne og sikkerhetsdekning. Bankens risikoklassifiseringssystem baserer seg derfor også på elementene økonomi og sikkerhet. Banken etterstreber å prise kredittrisiko for å oppnå best mulig risikojustert avkastning.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer.

Verd Boligkreditt AS

Banken har, sammen med 8 andre sparebanker, etablert boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS (Verd). Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett, og banken har overført deler av utlånsporteføljen til Verd. Saldo på overført portefølje pr 31.12.11 er på kr 658,9 mill, mens den pr 31.12.10 var på kr 488,2 mill. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

Samlet engasjementsbeløp

Beløpene er oppgitt uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse.

Banken benytter en enkel standardisert modell for risikoklassifisering som er felles for både personmarkedet og bedriftsmarkedet, men bedriftsmarkedet benytter flere komponenter som grunnlag for klassifiseringen av økonomi enn man gjør for personmarkedet. Samlet risikoklasse uttrykkes i bokstavene A - E der A er lavest risiko.

Pr 31.12.11	Utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskrivinger	Totalt	
Akkumulert risikoklasse A	1.558.447	31.168	164.115	0	1.753.730	26 %
Akkumulert risikoklasse B	2.236.764	84.491	199.804	0	2.521.059	38 %
Akkumulert risikoklasse C	1.124.665	139.442	124.372	0	1.388.479	21 %
Akkumulert risikoklasse D	146.646	10.512	16.446	0	173.604	3 %
Akkumulert risikoklasse E	137.229	1.909	18.227	-2.115	155.250	2 %
Ikke klassifisert	492.886	41.407	114.169	0	648.462	10 %
Totalt	5.696.637	308.929	637.133	-2.115	6.640.584	100 %

Pr 31.12.10	Utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskrivinger	Totalt	
Akkumulert risikoklasse A	1.546.244	27.191	122.177	0	1.695.612	27 %
Akkumulert risikoklasse B	1.842.410	95.151	111.209	-2.099	2.046.671	33 %
Akkumulert risikoklasse C	1.052.774	141.521	64.205	0	1.258.500	20 %
Akkumulert risikoklasse D	171.445	22.349	16.142	0	209.936	3 %
Akkumulert risikoklasse E	72.019	3.524	2.708	0	78.251	1 %
Ikke klassifisert	794.624	34.725	194.538	0	1.023.887	16 %
Totalt	5.479.516	324.461	510.979	-2.099	6.312.857	100 %

Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2011 + utgående beløp 2011 delt på to.

	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering	
	2011	Gj snitt	2011	Gj snitt	2011	Gj snitt
Primærnæringer	10.374	8.101	0	0	4.707	11.275
Industri og bergverk	11.530	11.625	550	350	5.191	3.853
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	148.595	151.383	45.294	45.618	67.654	49.735
Varehandel	45.648	44.674	60.315	61.101	9.741	10.348
Overnattings- og serveringsvirksomhet	29.801	32.648	4.932	5.000	9.118	8.869
Transport, informasjon og kommunikasjon	26.832	19.935	2.459	2.818	2.675	3.427
Omsetning og drift av fast eiendom	578.063	566.844	45.134	51.584	23.988	25.627
Tjenesteytende næringer ellers	127.053	117.583	12.006	12.229	56.793	38.976
Sum næringskunder	977.896	952.791	170.690	178.698	179.867	152.108
Personkunder	4.718.741	4.635.286	138.239	137.997	457.266	421.948
Totalt	5.696.637	5.588.077	308.929	316.695	637.133	574.056

Brutto engasjementer fordelt på geografiske områder:

Utlån	2011		2010	
	Egen kommune	4.342.177	76 %	3.814.702
Nabokommuner	584.091	10 %	524.990	10 %
Landet for øvrig	750.279	13 %	1.121.372	20 %
Utlandet	20.090	1 %	18.452	0 %
Totalt	5.696.637	100 %	5.479.516	100 %

Garantier	2011		2010	
	Egen kommune	232.635	75 %	236.913
Nabokommuner	53.353	17 %	63.502	20 %
Landet for øvrig	22.941	8 %	24.046	7 %
Utlandet	0	0 %	0	0 %
Totalt	308.929	100 %	324.461	100 %

Gjenstående løpetid for engasjementene:

Engasjementstype:	Uten	Under	3 - 12	1 - 5	Over	Totalt
	forfall	3 mnd	mnd	år	5 år	
Utlån til kunder	-10.615	56.223	152.771	1.836.066	3.651.577	5.686.022
Garantier	0	5.443	9.202	82.494	211.790	308.929
Ubenyttet bevilgning	637.133	0	0	0	0	637.133
Totalengasjement	626.518	61.666	161.973	1.918.560	3.863.367	6.632.084

Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder vurderes til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, resultatføres direkte ved opprettelsen av låneengasjementet. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekkslister. Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, og minimum en gang pr kvartal.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektiv rente.

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Gruppevis nedskrivninger omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper, og ved vurdering av nedskrivning på grupper er bankens utlån delt i personkundemarkedet og bedriftsmarkedet.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

Misligholdte engasjement og øvrig tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:

Samlet engasjement misligholdt og tapsutsatte	Misligholdte engasjement	Herav ind. nedskr	Øvrig tapsutsatte	Herav ind. nedskr
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	0	0	6.995	2.115
Omsetning og drift av fast eiendom	8.778	0	0	0
Sum Næring	8.778	0	6.995	2.115
Personmarked	1.567	0	0	0
Sum engasjement	10.345	0	6.995	2.115

Misligholdte og øvrig tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område:

	Misligholdte engasjement	Øvrig tapsutsatte
Kristiansand m/nabokommuner	10.344	6.995
Øvrige kommuner	1	0
SUM	10.345	6.995

Nedskrivninger fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Individuelle nedskrivninger 2011:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	0	2.099	2.099
+ Økning i nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	0	0	0
+ Nye individuelle nedskrivninger	0	4.196	4.196
- Konstaterte tap i perioden	0	-2.913	-2.913
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	0	-1.267	-1.267
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	0	2.115	2.115

Gruppenedskrivninger 2011:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Gruppenedskrivninger 01.01.	2.300	6.100	8.400
Periodens endring i gruppenedskrivninger	0	100	100
Sum gruppenedskrivninger 31.12.	2.300	6.200	8.500

Resultatført tap fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Netto resultatført tap 2011:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0	16	16
+/- Amortiseringseffekt	0	371	371
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	0	100	100
+ Konstaterte tap på eng. som tidligere er nedskrevet	0	2.913	2.913
+ Konst. tap på eng. som tidligere ikke er nedskrevet	228	841	1.069
- Innbetalt på tidligere perioders konstaterte tap	-38	0	-38
Sum tap på utlån og garantier	190	4.241	4.431

Bruk av ratingbyråer

Spareskillingsbanken anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Ved fastsettelse av kapitalkravet benyttes pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges 95 % av sikkerhetens markedsverdi til grunn.

Brutto engasjement med pant i bolig er på kr 5,1 mill. Sikkerheter knyttet til disse engasjementene som det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet utgjør kr 4,8 mill.

Motpartsrisiko for finansielle derivater:

Banken har benyttet rentebytteavtale (renteswap) som er avtale om bytte av rentebetingelser (fast mot flytende) for et avtalt beløp over en avtalt periode på ett av obligasjonslånene.

	Nominell verdi	Forfall	Kreditteksponert verdi
Rentebytteavtale	200.000	28.05.2013	4.004

4.2 Operasjonell risiko – Basismetoden

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid knyttet til risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

5 ØKONOMISK KAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning om metodevalg ved beregning av økonomisk kapital

Spareskillingsbanken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Med dette som bakgrunn har Spareskillingsbanken valgt en noe enklere og mindre teoretisk metode for beregning av økonomisk kapital, hvor en kombinasjon av kvalitative og kvantitative vurderinger av de ulike risikoer som ikke inngår i minimumskravet legges til grunn.

Nedenfor gjennomgås de ulike risikoer og de elementer som vurderes i forbindelse med eventuell tilleggskapital. Vurderingene gjøres ut fra en normalsituasjon, og det lages fremtidsscenarioer knyttet til alvorlige økonomiske tilbakeslag over tid.

5.2 Kredittrisiko

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 4.1.

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapirbeholdningen i obligasjoner og aksjer, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet, og under dette punktet vurderes kapitalbehovet ut fra et verdifall på eiendommer på 30 %.

Kapitalbehov for konsentrasjonsrisiko i kredittrisikoen vurderes i forhold til geografiske forhold, store engasjement og næringer.

Det utføres stressscenarioer der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

5.3 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evne å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i fastlagt strategi, og likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametre, hvor Finanstilsynets likviditetsindikator og

innskuddsdekning er blant de vesentligste. Likviditetsindikatoren måler forholdet mellom bankens stabile finansiering og bankens illikvide eiendeler, mens innskuddsdekningen viser bankens innskudd i forhold til utlån.

Banken skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom egenkapital og innskudd fra kunder. Det søkes å oppnå en innskuddstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være moderat.

Bankens likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2011 på 94,6 %.

Banken har lagt ut to obligasjonslån på til sammen 400 mill kr. Begge lånene er på 200 mill kr og det ene forfaller i mai 2013 mens det andre forfaller i mai 2015.

Banken har vært med på etablering av Verd Boligkreditt AS, og saldo på overført portefølje pr 31.12.11 er på 658,9 mill. Økt overføring av portefølje vil kunne tilføre banken ytterligere likviditet.

Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

Ved stresstesting av likviditetsområdet benyttes bankens månedlige likviditetsberegninger og kapitalbehovet fastsettes til det høyeste beløpet som beregningene viser av Ordinær drift med markedskrise og Drift med bankrelatert krise.

5.4 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i rente, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret og i henhold til gjeldende forskrifter. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisiko svært begrenset, med bakgrunn i:

- Banken har for det alt vesentligste både innskudd og utlån i flytende rente
- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet er ubetydelig
- Bankens transaksjoner i valuta er uvesentlig

Verdifall på bankens obligasjonsportefølje vil normal være knyttet til endringer i rentekurven, men vi så under finanskrisen at økning i spreaden på disse papirene medførte verdifall som nå i sin helhet er reversert. Verdifallet på obligasjoner som ikke skyldes motpartsrisiko (inngår i kredittrisikoen) vurderes under kapitalbehovet på dette punktet.

Banken har relativt stor egenkapital, og det er også diverse andre ikke rentebærende posisjoner i balansen. Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallellforskyvning over hele rentekurven som inngår i vurderingen av kapitalbehovet.

5.4.1 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler eller som anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes som portefølje etter laveste verdis prinsipp. Anleggsmidlene nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbigående.

Aksjer og andeler pr 31.12.2011	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje, børsnoterte	4.929	2.806	2.806
Omløpsportefølje, unoterte	34.525	34.525	36.512
Anleggspportefølje, børsnoterte	11.055	11.055	9.981
Anleggspportefølje, unoterte	44.673	42.808	44.170
SUM aksjer og andeler	95.182	91.194	93.469
Netto realisert gevinst (+) / tap(-)		-171	
Netto urealisert gevinst (+) / tap(-)		2.275	

5.4.2 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. Bankens styre har vedtatt rammer for renterisikoen.

I Sparerkillingsbanken er renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd fra kunder og til obligasjonsbeholdningen. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Renterisikoen beregnes ut fra 2 % renteendring, og netto renterisiko har utviklet seg slik gjennom året:

Renterisiko utenfor handelsporteføljen	Beløp
Renterisiko pr 01.01.	-400
Renterisiko pr 31.12.	-360
Endring i renterisiko 2011	-40

Negativt fortegn indikerer at banken tjener på en renteoppgang

5.5 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntekts- eller kostnadssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeferd.

Renommérisiko:

Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Strategisk risiko handler om uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte langsiktige strategiske avgjørelser som for eksempel inntreden i nye markeder eller oppkjøp, samt endringer i lover og regler.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitt forutsetninger.

6 OPPSUMMERING

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del bankens arbeid med internkontrollen. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.